

תשב"ץ ח"ב סי' מח

ובמה ששאלת' אם יש חולק במגע ישמעאל זיינו של ישראל להמירו בהנאה, בין בכונה בין שלא בכונה.

בהיתר הנאה אין חולק אפילו נגע בו בכונה, שכבר הסכימו הגאונים ז"ל² ללא עובדי עבודה זרה הם, אדרבה היין הוא אסור להם ונמאס, והיאך ינסכוהו ויהיה להם חיבת העיסוק בדבר הנמאס להם, ודין כגר חושב לאמרינן בפרק השוכר את הפועל³ דיינו כשמונו, כלומר שהוא אסור בשמיה ומותר בהנאה כמו שהיה השמן קודם שהותר⁴, וכמיוק בן יומו דלוקר בשמיה כדאימא בפרק ר' ישמעאל⁵. והוא אפילו בכונה, אבל אם נגע שלא בכונה יין, אף על פי שלא נגע בו בכונה דבר אחר, אפילו בגוי עובד עבודה זרה מותר בהנאה ואינו אסור אלא בשמיה⁶, וכל שכן בישמעאל. וזוהי אין חולק.

ומכל מקום בשמיה אסור הוא, שלא מצינו מגע בגופו מותר בשמיה אלא מגע בני השפחות הקטנים⁷. ואף על פי שר"ם ז"ל⁸ סובר דקיימא לן כשמואל דמגע מינוק בן יומו מותר בשמיה, ולדבריו אם באלו לדמות מגע ישמעאלים למינוק בן יומו היה מגען מותר בשמיה, כבר חזר בו ופסק כרז דשמיה מיהא אסור. אבל בהנאה לא אמרה אדם.

וזהו במגען, אבל כסתם יינם אסור אפילו בהנאה משום גזירת בנותיהם, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל⁹.

ספר האשכול הלכות יין נסך

אניא כשתתירו בהנאה היתרו, והן אומרים בשמיה, ועוד אומ' ישמעאלי אין עושה יין נסך מפני שאין כנסכין יין שלהן ג'. כי האי גונא שרי או אסור. כך ראינו ישמעאליים) האידנא עובד ע"ז הוא ואינו מכיר שהוא עובד, דאסור רבנן ג' חמשה כתי עבודה זרה <קבוקים> הם ואחת מהן <נשרא> ד) בערכיא. הלכך אע"פ שאינו מנסך עובד ע"ז <תוא> ה). ולית הלכתא כר' יהודה בן בחירא ור' יהודה בן בבא, ורב אשי הוה ליה בתרא והלכתא כותיתו):

מאירי דף נז.

ישמעאליים הללו יש מי שאומר^א עליהם שאינם עובדי עבודה זרה ודנים אותם כגר תושב ואין מגעם אסור בהנאה, ודא ע"פ שאמרו^ב אי זהו גר תושב כל שקבל חתנות כל שאתה אסור בחתנות שלו אע"פ שאינו עובד ע"ז במשמע, ויש מן הגאונים שהקלו בהם להורידם מדרגה אחת על שאר עממין מה שבשאר עממין אסור בהנאה באלו מותר בהנאה ואסור בשמיה, ומה' שבשאר עממין מותר בהנאה כגון מנע גוי שלא בכונה מותר בשמיה, ומכל מקום חכמי ספרד חולקין בה שהרי מצינו בפרק ראשון^ס שהוא מונה בכלל עבודות זרות גישראל שכערכיא.

עניין: נוצרים ומוסלמים בסתם יינן

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"א

והקטנים אינן אוסרין: ז' יגר תושב והוא שקיבל עליו שבע מצות כמו שביארנו יינו אסור בשמיה ומותר בהנייה. ומייחדין אצלו יין ואין מפקדין אצלו יין. וכן כל עכו"ם שאינו עובד עכו"ם כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשמיה ומותר בהנייה וכן הורו כל הגאונים. אבל אותם העובדים עכו"ם סתם יינם אסור בהנייה:

רמב"ם שם גירסה מקורית

ז' ד גר תושב, והוא שקיבל עליו שבע מצוות כמו שביארנו - יינו אסור בשמיה, ומותר בהנייה; ומייחדין אצלו יין, ואין מפקדין אצלו יין. וכן כל גוי שאינו עובד עבודה זרה, כגון אלו הישמעאלים - יינן אסור בשמיה, ומותר בהנייה; וכן הורו כל הגאונים. אבל הנוצריים, עובדי עבודה זרה הן: סתם יינם, אסור בהנייה.

תשובות הרמב"ם

מהדורת מקיצי נרדמים סי' שסט

שאלה על אלו הישמעאלים שאמרת שאינם עובדי ע"ז ואמ' לך רבך שהם עובדי ע"ז והאכנים שמשליכין בתרפותן הן למרקולים והשיב לך שלא כדונן עד שנתעצבת אל לבך ונכלמת וקרא עליך ענה כסיל כאלתו. **תשובה** אלו הישמעאלים אינם עובדי ע"ז כלל. וכבר נכרתה מפייהם ומלבם והם מיוחדים לאל יתע' יחוד כראוי יחוד שאין בו דופי ולא מפני שהם משקרים עלינו ומכובים ואמ' שאנו אומרים שיש לאל יתעלה בן נכוכ כך אנחנו עליהם ונאמר שהם עובדי ע"ז. התורה העידה עליהם אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר. והיא העידה עלינו שארית ישראל לא יעשן עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפייהם לשון תרמית. ואם יאמר אדם שהבית שהם מקלסין אותו בית ע"ז הוא וע"ז צפונה בתוכו שהיו עובדין אותה אבותיהם מה בכך. אלו המשתחוים כנגדו היום אין לבם אלא לשמים. וכבר פירשו ר"ל בסנהדרין שאם השתחוה אדם לבית ע"ז (והוא סבור שהוא בית הבנסת הרי לבו מסור לשמים. וכן אלו הישמעאלים היום כולם טף ונשים נכרתה ע"ז מפייהם וטעותם ומפשותם בדברים אחרים היא שאי אפשר לאומרו בכתב מפני פושעי ורשעי ישראל. אבל ביחוד השם יתעלה אין להם טעות כלל ובאמת שהיה לישמעאלים מקודם באותם המקומות שלשה מיני ע"ז פגור ומרקולים וכמוש. והם עצמם מודים בדברים אלו היום וקוראין להם שמות כלשון ערבי. פגור עבודתו שיפגור עצמו לפניו

ר"ן סנהדרין סא:

יהרג ואל יעבור. ולמדנו מכאן שהקדשים של כותים וגם המשוגע של הישמעאלים אע"פ שאין טועין אחריהם לעשותן אלהות, הואיל ומשתחוים לפנייהם השתחואה של אלהות דין עבודה זרה יש להן לכל דבר (אסור) [ואיסור] של עבודה זרה³³⁶, שלא בהידור לבד הם